

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ЦЕНЕ ЗА СРЕШТУ:
 НА ГОДИНУ 24 ДИИ., НА ПО ГОДИНЕ 12 ДИИ., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 ДИИ.
 ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА ВАЛХАНСКОМ ПОСТОЈКУ.
 НА ГОДИНУ 30 ФРАНКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
 ЗА ДУБРО-ДРАВСКИ:
 НА ГОДИНУ 15 ФОР. У ВАНК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
 ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
 НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
 УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТИКОМ, СУБОТОМ И НЕДЕЉОМ
 НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ
 УРЕДИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЉИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА
 ОБИЛНУЛЕН ВЕНАМ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
 ПРВИ ПУТ 12 ДИИ. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
 ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИИ. ОД РЕДА.
 Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији
 „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“
 УЗГОПИСИ НЕ ВРАЂАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

БЕОГРАД, 21 јуна

И ако ми сматрамо „јавна предавања“ чланова напредњачкога клуба у скупштинској згради као приватну забаву; и ако смо уверени да ће прва законита скупштина која дође морати изјавити да су сви ти „састанци“ били пушта дангуба и да се сва решења тих састанака сматрају као да их нема и као да их никад није ни било: ипак нам не може нико замерити ако који пут будемо тако радознали да завиримо у који од тих „састанака“.

Кад човек не би био Србин и држављанин краљевине Србије, могао би се сит насмејати видећи с како озбиљним лицем ти људи зборе и већају, као да раде за вечност, као да је свака њихова реч по један закон који ће да окрене судбину Србије на лево из на десно. Па ипак тако непромишљено и зборе и творе, као да им ни створ ни збор није намењен управи, или боље рећи, оптерећењу земље, него спреми за какву забаву, каквој позоришној проби.

Један од најзанимљивијих „састанака“ у том погледу био је састанак од 17 јуна о. г. у ком је „скупштина“ већала и решила о извештају одбора за пренос уговора о грађењу железнице са Генералном-Унијом на ново друштво.

„Видело“ је само најбоље означило неке главне говоре у обраду владиног посла овим речима свог јучерашњег уводног чланка:

„Пренагљеност и немисленост како у питањима наше унутрашње, тако и спољне политике, нестрпљивост и јогунство, лаж и самообмана, претерана и неумерена жудња за влашћу и популарношћу, користолоубље и себичаштво ма у ком погледу — све то —“ и т. д.

О извештају „одбора“ није вредно говорити; он је у главном пушта парабраза довољно познатог и довољно решетаног „јавног рачуна“ министра финансије. Ми ћемо се само обазрети на расправу у „скупштини“.

Главни јунаци што су стали на браник за владу својим оштрим — језиком, беху: министар финансије и Урош Кнежевић. Г. Чеда је бранио свој посао са гледишта своје струке, са стране финансијске, новчане пробитачности, а Урош, као признати правнички авторитет, заступао је правну страну Чедине крпарије, доказујући да „скупштина“ нема права о томе решавати, него да има владин посао само да „прими к знању“.

У разлагању министра финансије најзанимљивије је, где он говори о ризику под којим се ново друштво прима посла српске железнице. „Нека се не мисли, вели, „да они сматрају посао српске железнице као посао без ризика и зато су они овај ризик поднели и т. д.

У колико се сећамо, г. Чеда је и лане кад је препоручивао Бонтуа говорио у неколико о неком ризику; бар је уверавао, како је кредит Србије тако опао, да је према томе понуда Бонтуова најкориснија која се може замислити и да Србија треба, тако рећи, да се туди тој срећи што се на њу јадну сиротицу смислио тако велики господин као што је Бонту. А сад, хвалећи свој најновији крпеж, изреком вели: „То је знатна гаранција и врло већа корист од ланске по уговору“.

Од куда та „врло већа корист“, ако је збиља има? Ако је збиља Бонтуова понуда била лане најбоља што се могла добити, онда су се финансијске прилике морале променити у корист Србије. Ал то сам г. Чеда не верује. „Данас је“, вели, „свуда ровито финансијско стање, повчана пијација није таква да би се корисно могле продавати обвезнице српске железнице и т. д.“ Сасвим је наравно, и најјестивијем уму јасно и разговетно, да кредит Србије данас игра да је далеко слабији него онда кад су напредњаци узели владу и уговарали с Бонтуом, мањ ако тај кредит није подигла пропаст Генер. Уније, вечито наметање с уставом земаљским и све веће одушевљење у народу за владу од 19 октобра. Па ипак за то: „врло већа корист“! Од куда то? Сад, или је уговор са Бонтуом био камишарски те су главне побуде његових бранилаца у лањској скупштини биле тајне и зазорне, тако да нови понуђачи могли дати те „врло веће корист“ без велике своје штете веће користи или те „врло по Србију имају своју накнаду у новим, а можда и у сајним, „врло већим користима“ по понуђаче.

Да посао српске железнице за људе, који страначким, ладним оком гледе на стање у Србији, „није без ризика“, то верујемо. Ал ко је томе крив? Ко је крив што се министар финансије, или управо цела влада онако лаковерно понашала према Генер. Унији? Ко је крив што се натезе с уставом? Које крив што се глас народа презире? Ко је крив што се саставља овака скупштина, у чију се законитост морају и страни посумњати? Ко је крив што је створено овако зането, овако несносно стање у земљи?

Но да видимо напредњачког узор-правника Уроша.

„Кад се зна“, вели Урош, „да је у општем протоколу уговора закључено, да Ген. Унија има права да пренеси уговор на другога с одобрењем владе, онда ми као законодавно тело одпадамо, него само имамо да примимо к знању“.

Дакле ви „одпадате“? И отпали, да Бог да!

Ал' Урош је хтео казати, да „законодавно тело нема права решавати о новом уговору, јер у општем протоколу стоји, да Ген. Ун. има права да преноси уговор на другога с одобрењем владе.“

И ако се, по нашем правничком уверењу, скупштина ни у том случају, кад би Ген. Унија преносила уговор, није одрекла свога права решавања, јер одобрење владе важи само према Ген. Унији, а воља владе зависи, бар треба да зависи од скупштине: — ипак морамо нагласити, да овде не може бити о томе ни разговора. Овде је, сасвим противан случај пред нама. Јер није Генер. Унија пренела уговор на другога с одобрењем владе, него га је влада пренела с одобрењем синдиката Генер. уније. А о томе нема говора „у општем протоколу“, те тако би се нови уговор морао поднети скупштини на решавање, а не на „узимање к знању“; по праву, законитој скупштини, а не овакој „скупштини“.

То је и за просте мозгове тако јасно, да су се и од напредњачкога клуба у скупштинској згради тројица бацала у опозицију: Станојло Драгуљевић, Јован Николић и Трифун Јеремић. Само што се нису знали отрести свога навиклог зазора од велике правничке учености Урошеве, те су више нападали на финансијског браниоца, који као да им задаје мање респекта и од Уроша.

Гледајући како чудновате мехуриће избацују напредњачки мозгови морамо се и овом приликом запитати, дали су ти људи заборавили мислити, да л им је врана попила сав здравији мозак, или мисле, да га је попила свом осталом свету?

АУСТРИЈА И СРПСТВО

(У ОЧИ СРПСКОГ УСТАНКА ПРОТИВ АУСТРИЈЕ)

(НАСТАВАК)

„Тајмеу“ су, међутим, стајала на расположењу најбоља могућа средства да до истине дође — само се није за добро нашло да се тим средствима прибегне. Хоћу рећи, „Тајмеу“ броји међу својим дописницима свакако једног који је кроз и кроз упознат са оним земаљама (а то је без сумње честити г. Стиљон — Пр.) и који је у своје време обогати свој лист са толико кривих писма из оних крајева. Сад је тај човек остао

у Атини, где нема ничега особитога за јављање — свакако не што неби један обични дописник учинити могао — уместо да се одма пошаље у Далмацију или Приу Гору где би, као стручњак кадар био привредити више но ма ко други. Право рећи онима које „Тајмеу“ и његов бечки дописник претстављају није баш сад некако zgodно да се истина чује из оних крајева, па зато то тако и бива. Управо, једини озбиљни и поуздани извештаји о току догађаја у оним покрајинама који допреше до западне Јевропе беху она опширна и ваљана писма што излажаху у „Министерском стражару“ — пропраћена са једном краћом низом дописних чланака у „Пал-Мал-Газети“ — и једна и друга из пера г. Артура Ц. Еванса! Само не треба мешати г. Еванса са обичном рудом новинарских дописника. Он никако неспада у оне који се шаљу од извесних да пројуре којекуда а напишу којешта о земаљама у којима никада нису били и о којима доње ништа знали нису — него је академичар нарочито одређен да проучи историју и језик дотичних Словена, — сведеко прошлости као и садашности оних земаља. У овој нарочитој цели он се ево више година и бавио у Дубровнику, где је језик (српски) научио, с народом се упознао и поверење његово стекао. Он је новинарски дописник само у оном смислу у коме је био и чувени г. Финле; а о истинитости као и важности његових достављених најверније ћам сведочи његово страдање од силе оних којима зрачи истине школе. Доиста, из самог, поступка према г. Евансу — из оне жице подлости и гадног вероломства, која тај поступак карактерише — ми можемо извести четири закључка о стању Царског, Краљевског и Апостољског мозга (the Imperial Royal and Apostolic mind). Прво, ми ту видимо важност и опасност покрета са којим се суочава Његово Царско, Краљевско и Апостољско Величанство! Друго, видимо особиту вредност г. Еванса и његових писма. Треће, (видимо) дубину Царске, Краљевске и Апостољске мржње према истини. И четврто, степен Царске, Краљевске и Апостољске глупости („Jolly“) у мишљењу, да се ток догађаја може зауставити простим угушењем њихове историје. — У осталом, факт је да устанак који плануу у Далмацији није много најаве привлачио док незахвати и Херцеговину. А ово није опет никакво чудо. Далмација као Далмација није од тако скоро пустила гласа, док се о Херцеговини врло много говорило.

Чим Херцеговина ступи, е онда се отвориле врата „Источном питању“ — а о томе је сваки нешто чуо и сваки могао да пише. Но ето како се изгубио из вида и онај факт да, ма да је устанак у Херцеговини дошао за устанком у јужној Далмацији, опет устанак у Далмацији има своје засебне узроке. — Покрет у Кривошијама извире из дубине историје, и старе и нове, и нема ничега непосредно заједничког са тако званим „источним питањем“. Пре свега Турчин ту није имао никаква удела, али јесу повисе имали и Руси и Инглези и Французи а највише Аустријанци. Сад, узгред

* Другим речма да је „Тајмеу“, а нарочито његов бечки дописник протад Аустрији, о чему нас дано уверавају осим г. Фримана и многи други честити Инглези. — Пр.

* Од своје стране изамо да приметимо, да се једва, ако ипак може закључити, да су Боксин у овом покрету претходили Херцеговцима. Да би се Кривошијама, на пример одупрли новачељу и без помоћи друге браће долаз нам је 1869 год., али уколико ми знамо прва сигнала садње борбе и устанка дава је пушка Стојана Ковачевића која је пукала у сред Херцеговине рано у лето 1881 год. Целог тог лета као и следеће јесени било је, мање више, јаких чарапа између Стојанове чете, од чет' и дотичних гарнизона аустријских — док је у Кривошијама пада крв тек о Божићу или о Новој години 1882. Ипак је, дакле, рећи: да су и у овом, као и у последњем покрету предочио синови наше опште народне дике — наше Херцеговине! — Пр.

ДОПИСИ

Пример „строге законитости“
Врања, 12 јуна

Сви знамо, како су органи „напредњачки“ трубили да нам уши заглаве, да је „напредњачко“ доба — доба „чисте уставности“ и „строге законитости“. Али сви смо већ видели, и небројени докази сведоче, да је „напредњачко“ доба далеко од уставности законитости највише и најјаче изстало грубу партијачност свуда: на суду и на путу. Но што је још жаљосније и опасније, та се партијачност поче да увлачи и код војених власти, а сваком је познато, да војници не смеју политизирати и по томе да код њих несме бити ни партијачности. Ми ћемо овде изнети један пример такве партијачности.

Тома Јовановић, трговац из Врање, регрутован је прошле године у стојећу војску, а није смео бити по закону регрутован јер њега је регрутна комисија 1879 године прописно ослободила регрутације и службе у стојећој војсци што је прешао прошле године. То је учињено на очиглед по интригама Томе Кара-Стојиног, кад је прошле године дошао ред да се регрутује један његов син, узгред буди речено један од њих пет, па му није могло испасти за руком да и њега закључи од регрутације, као што је његово „српско родољубе железо“, и онда је из сурове накости интригирао да се и Тома регрутује. Цицац ових врста има у рукама сопственоуручни рукопис Кара-Стојиног Томе о тој његовој интризи. Противу те незаконитости поднесене су жалбе господину министру Војном, али осташе без успеха. Напоследку поднесена је тужба против дотичног команданта који је учинио ту незаконитост, па и та тужба одбачена.

По овој тужби следовало је решење министарства, у коме је наведено, да овом тужбом није ништа ново представљено и по томе се тужњу упућује на ранија решења, којима је од тог тражења одбијен.

Ово решење господина министра војног готово је више чудно него и само командантово незаконито дело регрутовања Томиног. Прво, није истина да се овом тужбом ништа ново не представља, јер ево у претпоследњем ставу жалбе каже се да се *осим свега сад подносимо* још и два уверења од несваке најстаријих и најважнијих грађана да је Тома рођен 1855. године и по томе прешао године за регрутовање. То је сад нешто ново и нешто важно управ меродавно, почем нема књиге крштених него сведочебе сведока морају бити доказ о његовим годинама. Друго, ово је сад тужба против команданта за незаконито регрутовање, за које се изреко тражи да се учини законити поступак, а така тужба није се смела узети у општевојно одељење као проста молба за испуње из војске, него се морала дати војневојској аудиторату у министарству да реферире има ли кривце и како казниме.

Овим решењем дакле држимо да је омањена правда и закон. Ми незнамо, да ли ће се тужњом опет обратити министру да он сам ове неправилности поправи, или ће се правце жалити скупштини; али се надамо, да и ова јавна реч може би-

ти довољан и обавезан повод да г. министар изводи увидити: да му је стање ствари по овој тужби реферисано прво ненадлежно из општевојног одељења; друго неуредно, кад се не каже да су сад поднесена она уверења која пре њему била при решавању, и кад се не каже да је то тужба против команданта а није проста молба за испуње војника из војске; па да ће ову ствар узети у *надлежно* размотрење и решити правично по закону.

Правда држи земљу и градове“. С тога се несме нигде а најмање у војсци скривати свест правде и законитости.

Пазимо на резултат ове ствари и изнети га на јавност.

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

Из Салаша среза и округа крајинског пишу нам како је полиција чинила притисак само да осујети избор Анте Раичића и Милана Глигоријевића. Многи су невешти људи кињени, а међу њима и учитељ салашки Миланко Пауновић. Њега је по заповести капетана Милвоја Остојића ухапсио срески писар М. Милошевић. За узрок је навео тај полицајца, као да је учитељ остављао школу и агитовао. Но међу тим то све није било у ствари. Сво село зна да је учитељ врло ревностан у својој раду у школи, он шта више ради у школи толико, колико према законским прописима не би морао да чини то. Успех је ученицима врло добар у његовој школи, и сви су сељаци на њиме потпуно задовољни, јер је сем свога рада у школи врло добар владања и понашања.

Са учитељем су ухапсили и Јову Костића, по сутра дан око подне дођу сељаци и цуге објучују из халсе. Сељаци су се били јако узрујали, и да није Милошевић, срески писар са телеграфистом сакрио се у пошту било би свашта.

Народ је послушао своју свест и избрао и очет старе посланике опозиционаре. Дакле све ујдурме полицијске осташе узалудне. Оваквим радом полиција само пири ватру у народу, те могу нагнати немиле појаве, којима се нико не би радовао.

Срески писар Милошевић говорио је да је учитеља хапсио по заповести министра, сигурно Гарашанина. Но одкуд то? Како може министар полиције заповедати да се хапси учитељ за то што као бајати не врши свој посао у школи. То је посао министра просвете, он треба да води рачуна о раду учитеља у школи, а не министар полиције. Али код „виделоваца“ може свашта бити.

На сваки начин да су неки бесавесни људи лажно морали онањати учитеља, а пред изборе је полиција тражила и најмању закачку противу људи који њој не иду у рачун. Но како му драго, тек та-

буду речено, да је баш забавно гледати како наш „Тажме“ приступа овој истој ствари. То је нешто одлично карактеристично — а и како неби? — кад људи науку најпре учено лице па продају као каква нов изналазак ствар о којој се зна већ читаве недеље и месеце па можда и године. Ево примера: Јануара 24. 1882. год. „Тажме“ почиње врло свечано: „Данас више непостоји никаква сумња о екзистенцији приличног незадовољства у Јужној Херцеговини. Тако се угарски министар-председник у одговору на нека питања изјаснило: „да немилу у Јужној Далмацији и Црној Гори (!) изискују снажну акцију од стране владе“. — Затим се наводи „наш (Тажмов) бечки дописник“ о разним сукобима између устава и аустријске војске, па претреса историју Херцеговине од 1875 год., наравно, све у светлости Тажмоваца — и најзад, завршује с пророчтавом највисокоуменог и најмудријег државништва — имено:

(Наставиће се)

Народној скупштини

Београд

Саопштено ми је решење Народне Скупштине, којим се по избор за посланика среза бољевачког озакоњава, и ако сам према броју од 220 и више повереника имао само 11 гласова.

Саопштен ми је и позив да одма идем у скупштину и заузмем своје посланичко место, јер је скупштина наставила редован рад.

Господе и Браћо!

Давашња влада ступивши на државну крму, одма је пошла неуставним путем распустивши несвазаву скупштину, у којој сам и ја посланик био, чинила је све што јој је могуће било да се ни један из тадање већине сем опозиционара, који су по ушутству људи из садање владе и терали опозицију, изберу, премештала је изборна места повереничка и шта ти није било, док је у свему цел постигла.

По свршеном овом чину давашња је влада са изборима од 30 новембра 1880 год. ликовала; новоизбрани посланици носили су је на рукама, ликујући, — да је се тек тада слобода у Србији појавила, осућујући најгрознијим речма поступак தொடашње владе и већине скупштине.

Али свака радња која има скривене рђаве намере не траје за дуго.

После недугот времена давашња влада саставивши за се већину, пошла је више него икоја влада неуставним и незаконим путем, а све бајати под видом чисте уставности слободе, законитости, интереса народног и државног. У месту чисте уставности она на сиду Бога и овај садањи устав тлачи.

Она са својом већином прави и закључује на штету своје државе уговор о грађењу железнице, по банкротству Бонтуовом пренаша га на друга друштва без пристанка законодавног тела.

Она са својом већином уважава народним посланицима оставке пре него што су поднесене, а с тим самовољно мења постојећи закон противно чл. 58 устава.

Давашња влада оставши без три четвртине посланика противно чл. 82 устава наређује накнадне изборе и прима са својом већином скупштинском за посланике и она лица која су са по 10—15 гласова изабрана противно чл. 37 изборног закона, а поништава изборе оних лица која имају сва својства посланичка и која имају савршену већину чл. 47 устава.

Давашња влада у место обећане чисте уставности нема куражи да нареди опште изборе те тим даде народу прилике да изрекне свој суд о досадашњој њеној чистој уставности, већ набиричи, потрапа и прима за посланике и она лица која су само са неколико гласова изабрани, те да накрпи скупштину од 3/4 посланика. Господо и Браћо!

Све ове досада назначене неуставности, незаконитости, ви сами увиђате, али незнам са каквим убеђењем помажете давашњу владу да она и даље продужи тај пут. Видите ли браћо нашта се иде, — видите ли да смо са вером нашом поколебани, — знате ли да без вере нема опетанка ни једној држави. — Знате ли браћо да сте и народу одговорни бар морално. — Немојте даље, — дајте народу да каже своје као што сте обећали после 30 новембра 1880 год. Немојте га сметати, збуњивати, — немојте му будућност прекидати, — немојте проклетство на потомке ваше остављати; инатом се кућа не тече.

Положите своја пуномоћја, — дајте прилику влади да увиди да ли њен рад води Србију и српски народ доброј будућности; дајте прилику народу да изрекне одобрена ли такви рад или не. Није вајде господо, добивена слобода не одузима се лако, сваки који шта обећа и да треба у почетку да се мисли.

Уверени будите господо, да сам ја за ред, уставност и законитост па ма која лица била на влади. Но пошто сте се ви господо посланици са давашњом владом толико о уставности и законитост нашу огрешили а сада и мене противно уставу и изборном закону за посланика само са 11 гласова према броју од 220 и више повереника примате, то ја са чистом савешћу сматрам ваше решење за незаконно и неуставно према чл. 37 изборног закона и чл. 47 устава; па зато и не могу доћи у скупштину, да е вама радим, жалећи што и ја ове незгоде као грађанин ове земље трпим.

12 јуна 1882 г.

Бољевац.

Са одличним поштовањем
Миља Стојаковић
трговац из Бољевца

ЛИСТАК

МОДЕСТА МИЊОНОВА

ПРИПОВЕТА

Х. Балзак

Превод с францускога.

(НАСТАВАК)

Кад женска једна, намигуша или девица, каже: ти си леп, па ако ће ти и лаж бити; ако човек отвори своју дебелу дубању тавком отрову ове речи, он ће бити вечитим узима везан за ову дражесну лажовку; за ову праву или отравну женску; она ће му онда постати његов свет, он жедни за тим уверењем, никад се неће више преситити, па био он кнез! Носишито шеташе Ернест по својој соби, стаде пред огледало са три четврти, са поноса, правде, он покушаваше да се себе критикује; али глас, врашки пун уверавања, говораше му: Има Модеста право! И он опет узме преда се писмо, опет га чита, види своју рајску плавојку, он се разговара с њом. Онда, усред свога усхићења, паде му на ум грозна мисао:

— Она мисли, да сам ја Каналис, и она је милионарка!

Сва му срећа паде, као што падне човек, који идући за месецом доспео на врх крова, ту чује један глас, пође напред и разбије се на кадри.

— Без сјаја славе око главе ја бих био ружан! викну. У какву сам се ужасну ситуацију бацно!

Лабријер је био и сувише човек његових писмама, и сувише је имао оно племенито и чисто срце, које је дао видети, зато не оклеваше на глас части. Одмах ваути да оде и све да каже Модестину оцу, ако је у Паризу, и да извести Каналиса, како се озбиљно окренула њихова париска шала. Овом деликатном човеку беше оно грдно богатство одудни разлог. Он никако није хтео да посумња, да се он послужио за добијање мираза заносом прешпике, која је тако искрена била од његове стране. Очи му се наводнише, докле је ишао из свога стана у улици Шантрён банкеру Можеводу чије богатство, свезе и одношења била су од чести дело руку министра његовога покровитеља и његових.

У који је пар Лабријер питао шефа куће Можевод и распитивао за све околности, које је требао да зна у свом чудном положају, била је код Каналиса

сцена, која се могла очекивати од наглога одласка некадашњег поручника.

Као прави војник од царске школе, Димеји, чија је бретонска крв врла за путовања, замишљаше себи песника као сметњака без доследности, закрдјаша на стихове, који седи у каквом спрату на тавану, одевен је у црно с отрпаним швом, чије чизме имају каткад ђона, у кога је кошуља неизвесне боје, чији прети више знају за мастило него за сапун, најзад који изгледа као да је пао с крушке, ако не шарабата на начин Бичија. Али онај кључ, који је жуборио у његовом мозгу и срцу, добио је као да су га леденом водом полили, кад је ушао у лепу кућу, у којој је песник седио, кад је на двору угледао једног слугу како чисти каруше, кад у господској трезарији виде слугу једног обучена као банкера, на кога га је грим био ушутно, а овај му одговори мерећи га од главе до пете, да се не може ићи код господина барона.

— Данас, заврши своју реч, има господин барон седицу у државном савету...

— Јесам ли ја овде погодно, рече Димеји, код господина Каналиса, који пише песме?

— Господин барон Деканалис, одговорно коморник, заиста је онај велики песник, за кога ви питате; али он је у-

једно и известилац за молбе у државном савету и придељен министарству иностраних послова.

Димеји који је дошао да искуша једног ритара, као што је презирући казао, вађе ту висока државна чиновника. Салон у коме је чекао, одликујући се велелепотом, пружаше његовим мислима придевачу иглу за орден, која се блисташе на Каналисовом црном оделу што га је коморник оставио на једној столици. Брао му сјај и облик једног пехара наукуше на себе очи, где опази ове реч: *Дар од војскове.**) Погледајући даље око себе, виде он на нарочитој подументи вау од севрско поручлана и на њој урезано: *Дар од војскове делфинске.***) Ове неме опомене повраташе Димеја себи, докле је коморник питао свога господара, хоће ли примити једног непознатог човека, који је нарочито зато из Хавра дошао да га види, а зове се Димеји.

— Какав је? зашита Каналис.

— Човек пристојна изгледа и има орден.

На знак одобравања коморник оде и одмах се врати пријављујући:

*) Госпођа, Madame звала се пре у Француској најстарија краљева кћи или жена краљевог најстаријег брата. Преводилац

** Дезелин, Deselin, звао се пре у Француској краљевљин наследник престола. Преводилац

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ково поступање са једним потпуно не-
вним човеком, који је у сваком погледу
добар, ни мало не служи на част поли-
цији, а ни оне који је њој наложио да
се са њиме тако поступа.

Народ покажује се куд тамо свеснији
од оних који треба да у свему предла-
че, те више по они цени своје учитеље,
знајући да им они подмладак изводе на
пут светлости. Овакове поступке са на-
родним учитељима од стране полиције
мора сваки свестан Србин строго осу-
дити.

Из **Кладова** јављају нам и онет како
је међу грађанством тамошњим велика
урујаност, што се не креће одане не-
еретни поп Мијанло Атанацковић, који је
дрна и прљава пега на светлом образу
општине кладовске. Његова недела позна-
та су већ и малој деци, за њих без сум-
ње морају знати и сви надлежни, па шта
бива? Ништа, он се непрестано башка-
ри по Кладову и тера свој гадни занат.
Па докле ће се наша трезљивост злоу-
потребљавати? Нека нико не мисли да су
кладовљани без жучи. Чаша је пуна, не
треба допуштати да се прелије, јер онда
Бог зна куда може потећи оно што се у
њој напунило.

Из **Цариброда** јављају нам да су они
Црногорци што су били у Ужичама од
српских власти позатварани, стражарно
испраћени преко Цариброда у Бугарску.
Пратња се састојала из двадесет и више
наоружаних војника.

Отворено писмо

Познатом ревизору

Господине,

На испиту, који сте као ревизор др-
жали 17 ов. мес. над ђацима једне од
овдашњих школа, показали сте се у све-
му (и у понашању и у тражењу и у испи-
тивању) да још нисте дозрели за ре-
визора, и ако велите да сте тај посао
одavno почели.

У интересу наставе, школе, ђака и у-
читеља, као и у интересу вашег профе-
сорског и ревизорског имена, желим вам
да се у будуће поправите, ако се то јест
надате да ћете још који пут ревизор
бити, и да вашим деспотским понашањем
на испиту, вашим закерањем и „морским“
питањима, што сав ревизора за препро-
тошког издаје и импертинентним га чи-
чини, не збуњујете наставнике у њихову
раду на испиту, када треба да су они,
у интересу свога унапређења, најраспо-
ложивији и најбистрији; да их не књи-
те и не малозначајате и тиме их не до-
водите у љутину (авимозитет).

Осем тога, препоручујем вам да у бу-
дуће као ревизор добро прочитате дато
вам од г. министра упуство, и да се кре-
ћете као такав (ревизор) при испитива-

— Господин Димеји!

Кад чу да га пријавише, кад стаде
пред Каналиса, уред кабинета исто тако
богата колико еланганта, стојећи на
ћилима сасвим онако лепу као и најлепши
у кући Мињоновој, па кад га својим
спремљеним погледом погледа песник,
који се играше китама од своје покућне
хазине, Димеји се тако забавља, да
му овај славни муж мораде први про-
словити.

— Чему имам да благодарим на ва-
шој посети, господине?

— Господине... рече Димеји стојећи.

— Ако имате да се са мном подуже
разговарате, рече Каналис упадајући му
у реч, то ћу вас молити да изволите
сести...

И Каналис утону у волтерској фотељи,
прекрети ногу, горњу издиже нишући
од према оку, па не скидаше очију са
Димеја, који, како по војнички рече, о-
сети да је сасвим механизован.

— Ја вас слушам, господине, рече
песник; који тренути драгоцени су, ми-
нистар ме чека...

— Господине, поче Димеји наново, нећу
много отезати. Ја не знам како, али ви
сте преварили младу једну госпођицу из
Хавра, лепу и богату, последњу, једину
ваду две племените породице, и ја сам

њу ђака у основ. школ. у границама за-
кона о томе.

За сад оволико, господине ревизоре, а
други пут више.

На посетку казаћу вам још и ово:
Професор средњих школа непедагогиста,
који хоће да је данас ревизор, он треба
да полаже за то испит.

17 јунија 1882 г.

у Београду.

Један, који добра жели
и школи и учитељу
и ревизору.

Кара-Стајином Томи

Допис у 68. броју „Српске Независно-
сти“ о накнадном избору посланика 15
Маја у Враћи, узнемирило је Тому Кара-
Стајином. Тако обично бива да се греш-
ник узнемири кад му се његова хрђава
дела износе на видик. Сиромаш, више од
десет дана прибирао се да к себи дође
и види шта ли ће му требати на то ре-
ћи, и тек сад у 91. броју свога партиј-
ског „Видела“ изађе па каже да налази
за непотребно одговарати на тај допис
у „Срп. Независности“ бајаги с тога,
„што је исти допис потекао из пера чо-
века који незаслужује никакве пажње са
своје покварености у свему а нарочито
са својих дела на Давидовцу.

Јест, јест, Кара-Стајин Томо, обично
се налази за непотребно да се одгова-
ра на оно што не иде у рачун да се
призна а не да се порећи. Види се да је
Кара-Стајин Томо погођен поред лоба-
ње оним дописом. Више од десет дана
премишљао је па ништа боље немогаше
смислити и ништа му боље његови са-
ветници немогаше саветовати. Где је пот-
писан тај дописник да би се знало ко је
и је ли „покварен“; а за цело дописник
није из Враће дошао овде да се сам ја-
ви Тому Кара-Стајини. По чему се да-
кле могао рећи насигурно из чијег је пе-
ра потекао овај допис? Па онда, ако се
на тај допис налази за вредно одгова-
рати због покварености уобразљивог до-
писника онда на што и тај одговор? Та
баш тај одговор једино је и упућен до-
писнику, кад се само он спомени а ни-
шта на ствар неодговара. По томе се
види да се на допис неодговара само за
то што се нема шта одговарати и по то-
ме се признаје истинитост дописа, а по-
квареност је омишљени предмет којим се
забавља душа Кара-Стајиног Томе, па о
њој једино и говори.

Разумемо дакле што Кара-Стајин То-
ма налази за вредно одговарати на о-
нај допис; али што он говори о некој
покварености, нека нам допусти, да га
мало праштамо за објашњење, јер у то-
ме он је потпуно стручан и капацитет.
Дакле — ко је то покварен и по чему је

дошао да вас питам, које су ваше на-
мере.

Од три месеца амо занимао се Кана-
лис важним пословима, хтео је да бу-
де командатор почаснога легациона и по-
сланик код каквог немачког двора, па је
тако сасвим смео с ума писмо из Хавра.

— Ја? викну.

— Ви, понови Димеји.

— Господине, одговори Каналис сме-
шећи се, ја вас не разумем боље што
ми говорите, него да сте ми то казали
јеврејски... Ја да преварим једну девој-
ку!... Ја, који...

Горд осмех указа се на уснама Кана-
лисовим.

— Ајде само, господине! Ја писам
толико дете, да бих се забављао кра-
дући дивље воће, кад имам лепе и до-
бре воћњак, где зрију најлепше бреске
у свету. Сав Париз зна, камо се одно-
си моја љубав. Драги мој господине то-
ме се ја не бих чудно, што у Хавру
има млада девојка, која за љубав мојих
стихова осећа спрема мене неко дивљење,
макар да ја не нисам достојан. То је
сасвим обична ствар. Ево гледајте! Ви-
дите ову лепу шкрињу од абовона, из-
везену седефом а украшену гвођђем из-
рађеним као чипка. Ова шкриња долази
од царе Леона десетого, добио сам је од
херцегине Шолије а она је добила

покварен? Ми пак држимо да није по-
кварен онај, који је свагда био подалеко
од *остраим Кошајлије*. И ми држимо, да
нико не може бити покваренији него онај,
који сав живот свој проводи у денунци-
рању, клеветању и опадању својих ближ-
њих почев Турцима па сад и својим но-
вим јодлашима, и коме је гусан живот
његов по општем јавном мњењу жигосан
називом: *остраим Кошајлија*!

Сад има реч Кара-Стајин Томе. Из-
волте!
Онај с Давидовца.

ИЗ СКУПШТИНСКЕ ЗГРАДЕ

Јуче је било пре и после подне
седнице.

Пре подне је усвојен закон о без-
бедности имаовинској, коме ће ми-
нистар унутрашњих послова одре-
дити и прописати ближа правила.

По том закону поставиће се чу-
вари јавне сигурности у цели личне
и имаовинске безбедности, ради чу-
вања границе и утамањивања хај-
дука.

Дебата је трајала до близу 11
часова. Јова Никодић изјавио је да
у дворани нема довољно посланика,
но председник се не хтеде на то
обзирати.

За тим је решено да се стено-
графске белешке огласе за скуп-
штинске протоколе.

Даље је решено да се још по
једна пара динарска удари на да-
начку главу за наплаћивање трош-
кова чиновницима и служитељима.

После тога **одобрени су накнад-
ни кредити на суме преко буџета
утрошено.**

1. Прво на санитарске потребе
око 30.000 динара;
2. 42.230 динара на рачун народ-
не скупштине;
3. 700 динара одбору за преглед
ратних рачуна;
4. 493 динара на рачун ванред-
них непредвиђених трошкова;
- 41.639 динара на рачун редов-
них непредвиђених трошкова целог
правитељства.

Све ово прошло је без велике де-
бате. Један посланик карактерисао
је тај рад овим значајним речима:
оставите, за Бога, што год
и другима да одобре. Само
се код 700 динара за дијурне одбора
за преглед ратне касе водила жесто-
ка дебата, што тај одбор није
поднео извештаја, а тражи дијурне.

На свршетку састанка узаконен
је предлог министра војног, којим се
укида контролно одељење при ми-
нистарству војном.

Састанак је закључен у 1 час.

После подне

Састанак отворен у 4^{1/2} часова.

Присутни сви министри.

После неких ситуација подноси ми-
нистар финансије буџет за рачунску
1887/88 годину.

Буџет је овако састављен:

Приход 32,635.000 дин.

Расход 32,611.181 „

Према томе вишак 23.808 дин.

У **расход** су ушле

ове суме:

1. Цивилиста 1,200.000 дин.

До сад је било

700.000. Против по-

вишења те позиције

говорио је београд-

ски посланик *Ник.*

Сисаћ.

2. Државни дуг: железнички

5,400.000; лутријски 1,650.000; рус-

ки 359.937;

свега 7,409.937 дин.

3. Народ. Скупш. 200.000 „

4. Државни Савет 138.980 „

5. Додатак минист-

тар. председн. 5.052 „

6. Дворски чинов 16,166 40п.

7. Изванредни не-

предвиђ. трошк. 380.000 „

8. Редовни непред-

виђени трошк. 70.000 „

9. Пензије минист.

и посланицима 20.000 „

10. пензије чинов-

ницима 30.000 „

11. Авансовања 15.000 „

12. Периодична по-

вишица 10.000 „

13. министарство прав-

де и главна контрола 1,823,225 „

14. просвете 2,636,388 „

15. спољних послова 670.692 „

16. унутрашњих „ 4,846.746 „

17. финансије „ 1,201.89 „

18. војно 8,953.593 „

17. грађевине 2,200.000 „

Буџет је примљен у 8^{1/2} часова
у вече.

После тога изнесен је предлог о
монополу соли, но у пркос по ду-
жем појетском говору министра фи-

— Што се вас тиче, рече овај науч
шепурећи се, и е обзиром на један по-
ложај који ја знам оценити, ево вам па
отворите ово благо, па тражите ту ва-
шу девојку; али ја сам сигуран с мојим
рачуном, ја памтим имена и ви се ва-
рате, ако...

— Ето шта бива од сирота детета у
оној париској пропасти!... викну Димеји;
љубав њених родитеља, радост њених
пријатеља, свачија нада, милована од
свију, понос једне куће и којој шест о-
даних лица са својим срцима и својим
имањем праве закон против сваке не-
ереће...

После неке почивке настави Димеји:

— Вид'те, господине, ви сте славни
песник, а ја сам само сиромаш војник...
За оних петнаест година што сам слу-
жио отачаству и у најнижим редовима,
нисам чуо једно таче како ми је свирало
око ушију, ја сам прошао Сибирију где
сам остао заробљен; Руси су ме бацали
на вибитку као какву ствар; ја сам то-
лико препатио; најзад ја сам гледао мо-
је другове да гомилама умру... е до-
бро! ни сте ми у кости улили језу, коју
никад докле нисам осећао!...

(Наставиће се)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нације решено је да се данас узме у претрес.

Саставак је закључен у 9½ часова.

ДАНАС ЋЕ СЕ РЕШАВАТИ:

1. предлог о монопољу соли.
2. о накнадном кредиту министра просвете у 1.000 динара.
3. о извештају изасланог одбора за преглед ратне касе.
4. о неком саопштењу или извештају министра просвете (односно митрополита); и
5. (ако све добро прође) о промени устава. Пош Милутин Поповић двогласно који је 19 јуна поднео оставку, вратио се опет у скупштинску зграду.

На завршетку саставка изјавио је председник, да се нада да ће се све ово моћи пре подне свршити. У том случају биће свечано затварање данас у 4 часа по подне.

НОВИЈЕ

По најновијим вестима из Русије, генерал Скобељев остаће војени министар само до објаве рата, да уреди за то време све што је потребно, јер у таквим важним пословима мора се употребити тако спреман војник и патриота као што је слави и чувени генерал Скобељев. Кад се рат објави Скобељев ће предузети команду над оном војском која ће оперирати против Аустрије. У Бесарабији концентрисе се велики број војске руске.

У исто се време дознаје са поуздане стране, да ће пред објаву рата бити наименован Игњатијевић за руског државног канцелара. Сви велики патриоте руски, као Аксаклов, Попов, Мајков, Катков и други, заузеле важна места у државној управи. Цар је руски потпуно веран своје чисто словенском васпитању, кога је добио у крилу осветљених руских патриота — Слободина. Слободина не значи ништа друго до искрен и прави родољуб руски и словенски. Цар од свога ступања на престол једнако показује особиту пажњу и љубав према својим учитељима — руским патриотима. Он је у највећој мери одушевљен за велику словенску ствар. С пуним се правом може рећи, да је руски цар Александар III. срце и душа словенском покрету у Русији. По томе нема никакве сумње да ће он скорим отпочети свети бој за остварење оних идеја, које само могу усрећити и Русију а и сво остало православно Словенство.

Са словенског севера пробија јасна и топла светлост, она нам осветљава путе ка нашој будућности; пођимо за том светлосту, пођимо путем наше среће и сјајне будућности. Ово је глас доброг генија словенског! Послушајмо га!

ГРОФ МЕДО ПУЦИЋ

Стигао је из Дубровника у Београд телеграм, по коме гроф Медо Пуцаћ, бивши ваставник Његовог Величанства Краља Милана преселио се у вечност 18 окт. мес. у 10 сати ноћу.

Поклоњик припадаје једној од најстаријих, ако не и најстаријој аристократској породици не само Дубровника и српства, него и целога света, јер тешко да

ма која породица може документално доказати свој хиљадогодишњи опстанак, као што то може Пуцаћева. Ова је породица дала више великих људи, и наш Медо био је достојни јој потомак. Имућан по кући он је проутовао делу Европу, а своје празно време испуњавао је књижевним радом. Његовом класичном дубровачком образовању дужни смо за ове лепе песме, у којима се огледа деликатност осећања деликатно, укусно изражених, или топли патриотизам, који стојећи на земљишту српском трли сво словенство, дужни смо и прерасни превод Одисеја са грчкога. Он је окром тога један од

наших најстаријих поборника народне идеје, коју је ревностно и умно заступао на италијанском и француском језику. Оволико за сад.

Тихе, благе нарави, господског али без икакве надмености понашања, он је стекао за време свога борављења при нашем двору многе поштоватеље и срчане пријатеље, који ће јачачно заједно с нама жалити губитак што га српство и српска књижа с њиме чини.

Славан му спомен, и лака буди његовим костима дубровачка земља то осветљано гробље толиких српских песника, беседника, научењака и уметника!

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

СРБАДИЈА

ЧАСОПИС ЗА ЗАБАВУ И ПОУКУ

УРЕЂУЈЕ

СТЕВАН КУРЧИЋ

Изашла је из штампе пета и шеста свеска с овим садржајем:

- Пера Сединац.* Трагедија у пет чинова. Написао Лаза Костић. (Други чин).
- Радослав.* Историјска трагедија у пет чинова. Написао Војислав. (Први чин).
- Золтан Караџија.* Роман Мавра Јокајије. С мађарскога превео Ђорђе Поповић. (Продужење).
- Одиовор.* Песма Драгутина Илића.
- Из даљине.* Песма Николе Ђорића.
- Лена Јелена.* Историјска приповетка од Жегљивог. (Продужење).
- Мојој тичици.* Песма Петра Петровића.
- Из књиге књига.* Опхођење с људима или епифанија живота. Од Атанасија Николића.

- Пролеће.* Песма Петра Петровића.
- Из науке о језику.* Од Јована Бошковића. (Продужење).
- Звезда.* (Лермнатов.) Од Милутина Илића.
- Чарлс Роберт Дарвин.* Од д-ра Радмила Лазаревића.
- Паметар.* Месец мај и јун.
- Листак.* Тридесетогодишњица београдског певачког друштва. — Српска гимназија у Новом Саду. — Утвривање на лађама. — Новодобивени крајеви. — Читуља: Ужички владика Вићентије; Грујица Грујић; Димитрије Поповић; Стојан Николић; д-р Константин Пејчић.

Са ове две свеске истекла је претплата овим нашим претплатницима, који беху претплаћени на по године дана, те с тога их уљудно позивамо да што пре обнове претплату. Не вересију никоме без разлике не можемо слати наш часопис. — У другом поглављу почеће да излазе нови радови наших и страних књижевника, на које обраћамо пажњу српске читалачке публике.

СРБАДИЈА стаје за Србију: годишње 8 динара, на по године 4 динара а на четврт 2 динара. Претплате се шаље поштанском упутницом или у плаћеном писму: *књижевници Петра Турчића у Београд.*

Ко скупи десет претплатника, тај добија „Србадију“ бесплатно, а ко скупи пет, добија лист у пола цене. Претплата се прима *неуресано*. Све свеске, које су до сад изашле могу се још добити. — *Седма свеска излази 15. јула.*

Уредништво „СРБАДИЈЕ“.

Огласи

АЛБУМ ОД МЕБЛА, СА 900 ИЛУСТРАЦИЈА НЕОПходно нуждан за купце мебла свих staleжа са ценовником за 1 фор. 50 кр. франко добија се код

J. G. & FRANKE, WIEN, II., OBERE DONAUSTRASSE 9I.

Најбогатији избор готовог мебла, солидно, јефтино и елегантно. бр. 75. 1—6.

ФАБРИКА ЦИГАР - ПАПИРА

СПАСОЈА СТЕВАНОВИЋА

измештена је због регулације дубровачке улице

Спасовску улицу у „Старо Здање“.

бр. 142.

3—3

ЗА ПОНУДЕ НА ШЉИВЕ МОЛЕ
H. FELLMETH & Co
 Heilbronn, Württemberg.
 бр. 74 1—1.

За оне који пате ОД ЗУБОВОЉЕ
 Вештачки зуби и чељусти начињени по савним новој
 Американој методи намештају се без да се жила уклањају и без бола.
 Тако се исто и пломбирају зуби са свима металима.
 Станује оде у *Гранд Хотелу № 18.*
В. ДИК
 зубни лекар
 Вавиће се само до краја ов. мес. 6—6

ВИНСКА МАНИПУЛАЦИЈА
 учи се практично из ново изишавше књиге *Reserptbuch*, којој је садржина: Упут за облагорођење кисели, природни вина. Производња вина без грозља; Из старог устајаног вина (од 100 литара направити 1000 литара) направити како јевтино кућевно пиће, тако и фино вино у флашама и то додавајући подпуно здраве ствари, даје производња врло доброг вина од воћа, винског сирћета, сирћетног шпирита, ракије, рума, ликера, слатког од воћа, квасца, мириса, меда, цински шпиртова, балсама, сапуна и преко 1000 разни трговачки артикла, који дају добити више но 100%. Цена 3. еоринте. Поруче само за готово или на поштанску повлаку ваља управити на
Marie Hrdlicka
 11—12 k. k. priv. Inhaberin
 Wien, Wieden, Hauptstrasse № 36. I. Stock.

Водени лековити завод ПРИСНИЦАЛ
 у *Медлину* (доња Аустрија) 30 минута од *Беча*, дивна шума од *јеле* и *боровине* у *околини*.
 С великом пажњом индивидуализирана лекарска нега. Одлични Пансион са умереним ценама.
 Извешћа даје управни лекар.
Dr. Jozef Weiss,
 бр. 57. 9—10

МАТЕНИЈЕВ ГИСХИБЛЕР
 најчистији **АЛКОХОЛНИ КИСЕЉАК**
 најбоље асталско и крепеће пиће
 опробано средство при кашљу, вратним болестима, катару у стомаку и бешици.
ПАСТИЛЕ (шећер за савирање)
 Heinrich Mattoni, Karlsbad (Böhmen). 21—45

ШЕШИРА ОД ПАНАМЕ
 у великом избору и **КОФЕРА ПУТНИЧКИХ**
 у разним величинама има на свом стоваришту **трговина**
МИЛОВАНОВИЋА И АНИЧИЋА
 КИАЗ МИХАИЛА УЛИЦА
 бр. 139. 6—6

РОДИТЕЉИМА И СТАРАТЕЉИМА БАЧКИМ, НЕКА ЈЕ НА ЗНАЊЕ
 И ове године држаћемо предавања за време одмора школског рада — распуста.
 Спремаћемо како ученике, тако и ученице из свију разреда основних школа, а нарочито оне ученике и ученице, који имају пријамни испит да полажу, за у гимназију и вишу женску школу.
 Предавања почећемо 1 Јула, а по одобрењу општинског суда, држаћемо иста у III разреду мушке школе, код „Саборне цркве“.
 Београд 1882
 Мил. Стојковић
 учитељ III раз. вар. школе
 Лепосава Мил. Стојковић
 учит. IV раз. жен. школе
 бр. 140. 4—6

Објава.
 Пронешени глас о *рибарској бањи* да је воде нестало неистинит је воде и сувише има, јер је бања оправљена.
 За истинитост Начелство Крушевачко објавило је у српским новинама,
 2—2 **закупац**
Витковић

КАРУЦЕ, КОЊИ И ПРИВОР.
 Имам више комада добрих *гатоворених* и отворених *каруца* са *коњима* и *ажоњима*. Сем тога, један *пар добрих ажоња*; једно *полово седло*; једног *коња* за *јахање* и *теглење*, и једна *проста кола*. Ко је *вољан* шта да *купи*, нека се *изволи* обратити
СОФИЈИ
 УДОВИ ПОЧ. ГАРБЕ КОЛОНИЈА, ФАЈАКЕРА
 у старој *фабрици*
 до *палмаловог гробља*
 бр. 137. 3—3